Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi
TRE:3714/14.05.01/2021

Lisätietoja päätöksestä
Suunnittelija Tiia Joki, puh. 040 576 8684, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot
Suunnittelupäällikkö Päivi Rajala, 040 806 3105, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös
Annetaan eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle liitteenä oleva lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Perustelut
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausuntoa aiheesta hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta sekä muutettaviksi Opetushallituksesta annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia ja perusopetuslakia. Esitys liittyy hallitusohjelman mukaiseen parlamentaariseen jatkuvan oppimisen uudistukseen.

Hallintosäännön § 35 mukaan apulaispormestari päättää lausunnon antamisesta muissa kuin muutoksenhakuun liittyvissä asioissa.

Tiedoksi
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, Outi Kallioinen, Päivi Rajala, Sanna J Koskinen

Liitteet:
1 Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus_lausunto.pdf

Allekirjoitus

Apulaispormestari Jaakko Stenhäll

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on nähtävänä 26.5.2021
www.tampere.fi
Päätös on lähetetty tiedoksi sähköpostilla 24.5.2021.

Muutoksenhakuviranomainen

Muutoksenhakukielto.

Tampere
24.05.2021

Tiia Joki
Suunnittelija

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§ 13

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)

24.5.2021

Eduskunnan Työ- ja tasa-arvovaliokunta

HE 76/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Tampereen kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa:

1. Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Hallituksen esityksellä muodostettaisiin työ- ja elinkeinohallinnon, opetushallinnon ja työelämän järjestöjen yhteinen rakenne, jolla vastattaisiin työn ja työelämän muutoksen aiheuttamiin osaamishaasteisiin. Tarkoituksena on täydentää työikäisille suunnatun nykyisen koulutustarjonnan aukkopaikkoja ja mahdollistaa koulutusmuotojen rajapinnoille sijoittuvien tiettyjen kohderyhmien tarpeisiin räätälöityjen koulutusten toteuttaminen.

Katsomme, että esitykseen sisältyvä osaamisen palvelujen kokonaisuus, joka palvelee yritysten uudistamistarpeita sekä työ- ja koulutusuran eri vaiheissa olevia työntekijöitä, on kannatettava. Hallituksen esityksellä voidaan vastata osaltaan työelämässä oleviin ajankohtaisiin osaamisen kehittämisen haasteisiin myös Pirkanmaalla. Tämänhetkiseen työmarkkinoilla vallitsevaan osaamisen kohtaanto-ongelmaan vastaaminen ripeästi on tärkeää ja kannatettavaa ja esitykseen sisältyvillä toimenpiteillä on mahdollista osaltaan edesauttaa myös uusien työpaikkojen ja yritysten syntymistä.

Esityksessä on löydetty ratkaisuja TEM:n, OKM:n ja työelämän toimijoiden valtakunnalliseen yhteistyöhön ja esityksessä todetaan yhteiskehittämisen ulottuvan myös aluetasolle. Onkin tärkeää luoda toimivat, aluetta palvelevat yhteistyökäytännöt uuden palvelukeskuksen kanssa.

Esityksessä on tunnistettu uusia koulutuspalveluita tarvitsevat erilaiset asiakaskohderyhmät. Erikoistumiskoulutusta tarvitsevat ja työelämässä toimivat tarvitsevat uudenlaisia koulutusmahdollisuuksia. Samoin heikot perustaidot omaavien, vieraskielisten tai heikon kielitaidon omaavien tarpeisiin suunnatut käytännönläheiset uudet oppimisen mahdollisuudet ovat tervetulleita. Työvoiman ulkopuolella olevien tavoittaminen on oma haasteensa. On tärkeää keskittyä esimerkiksi vieraskielisten aikuisten osalta ohjauksen sekä uudenlaisten lyhyt- ja muuntokoulutusten kehittämiseen. Muutoksen vauhdittamiseen tarvitaan monipuolinen ohjaus- ja neuvontaverkosto, jonka palvelut ovat saavutettavia kaikkialla. Ohjaus- ja neuvontaverkoston rakentaminen moniammatillisessa yhteistyössä, asiakkaalle yhden luukun periaatteella näyttäytyvänä on osoittautunut toimivaksi sekä asiakaslähtöiseksi ratkaisuksi.

Osaamisen lisäämisellä on vahva rooli työllistymisessä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien paluu työelämään mahdollistuu räätälöityjen osaamisen lisäämisen polkujen kautta. Nopea muutos vaatii uuden oppimista, erityisesti digitaitojen osalta. Työllistymisen, työurien jatkuvuuden ja osaamistason kasvattamisen tavoitteet tulisi olla ohjaamassa myös tätä uutta palvelukeskusta. Jatkuvan oppimisen monimuotoiset palvelut tulisi olla käytettävissä myös työttömille, joilla on halua ja kykyä opiskeluun. Tämä tulisi ottaa järjestelyissä huomioon.

Verkostomainen palvelujen tuottaminen mahdollistaa erilaisen osaamisen yhdistäminen lisää vaikuttavuutta. Digipalvelujen kehittäminen yli hallinnonrajojen lisää palvelujen saavutettavuutta ja käytettävyyttä sekä vastaa Pirkanmaan kehittämistavoitteita. Pirkanmaa haluaa tehdä yhteistyötä erityisesti virtuaalisten palveluratkaisujen kehittämisessä ja Tampereen seutukunnassa tämän palvelutoiminnan kehittämiseen panostetaan huomattavasti eri ohjelmissa.

Osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia tarvitaan työelämän kiihtyvissä muutosprosesseissa mm. työvoiman kohtaannon parantamiseksi ja yritysten uudistumisen tukemiseksi. Eri toimijatahojen tuottaman ennakointitiedon soveltamiselle tarvitaan säännöllistä vuorovaikutusta. Palvelutuottajat tarvitsevat nykyistä enemmän tietoa ammattiala-kohtaisista, alueellisista ja paikallisista muutostekijöistä.

Kannatamme palvelukeskuksen roolia koota alueellisia ja paikallisia ennakointitoimijoita analysoimaan yhdessä työelämän osaamistarpeisiin liittyvää kansallista ja alueellista tietoa. Erityisesti haluamme korostaa elinkeinoelämän ja yhteisöjen merkitystä osaamistarpeiden ja ratkaisujen löytämisessä. Myös koulutukseen hakeutuvien olisi tärkeää tiedostaa millaista uutta osaamista työelämään siirtyviltä odotetaan ja tämä voisi ohjata hankkimaan osaamista, joka parantaa työllistymistä ja työuralla etenemistä.

Koulutuksen ja muiden osaamispalvelujen valtionavustusten myöntäminen ja hankinta koulutustarjonnan monipuolistamiseksi erillisellä rahoituksella on tervetullut lisäys. On tärkeää, että koulutushankintoja suunniteltaessa paikalliset ja alueelliset toimijat tekevät yhteistyötä palvelukeskuksen kanssa. Yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta on tärkeää mahdollistaa osaamisen kehittäminen työn ohessa ja työpaikalla tapahtuen sekä tarjota myös virtuaalisia koulutuskokonaisuuksia.

Oppisopimuskoulutuksen käyttöä jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuudessa olisi lisättävä. Muun kuin tutkintoon johtavan lisäkoulutuksen rahoitusta lisäämällä saataisiin erilaisia yrityskohtaisesti räätälöityjä ja yksilöllisiä koulutuksia nykyistä enemmän. Myös osatutkintojen tuotteistamisen ja palvelumuotoilun keinoin saataisiin oppisopimuskoulutukseen uusia palveluja.

Pirkanmaalla on aloittanut maakunnan kattava työllisyydenhoidon kokeilu, jossa palvelujen järjestämiseksi on tarpeen tehdä nopeita, joustavia palveluratkaisuja monimuotoiselle asiakaskunnalle. Tähän palvelujen ekosysteemiin osallistuu laaja joukko toimijoita yli hallinnon rajojen. Työllisyyskokeilun yhteydessä Pirkanmaalla olisikin hyvä mahdollisuus kokeilla hankintojen tekemistä ja palvelujen suuntaamista paikallisella tasolla ja pilotoida toimintatapoja. Nämä paikalliset ratkaisut voitaisiin tehdä perustettavan valtakunnallisen palvelukeskuksen linjausten pohjalta.

Työministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyö palvelukeskuksen ohjauksessa on hyvä ratkaisu, koska näin saadaan käyttöön ministeriöiden erilainen osaaminen sekä resurssit. Esitetty kehittämissuunnitelma mahdollistaisi jatkuvan kehittämisen ja palvelujen tuottamiseen sitoutumisen. Koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää suunnitelmaa omissa suunnitelmissa sekä alueen toimijoiden yhteistyössä.

2. Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä koulutus- ja osaamispalvelujen rahoitusmuodoista

Koulutus- ja osaamispalveluja esitetään rahoitettavaksi sekä valtionavustuksin että hankintatoiminnalla.

Koulutuspalvelujen tuottamiseksi suunnitelmallisesti ja joustavasti, valtionavustuspäätökset tulisi saada pidemmälle ajalle kuin yhdeksi vuodeksi. Tällä voidaan taata pitkäjänteinen palvelujen kehittäminen työikäisille sekä turvata palvelujen jatkuvuus. Vuosittainen määrärahasta päättäminen ei mahdollista esim. pätevän palveluhenkilökunnan palkkaamista, koska lyhyet määräaikaiset työsuhteet eivät ole vetovoimaisia. Oppilaitoksille tarvitaan pysyvät resurssit hakeutumisen ohjaukseen.

Valtionavustusten hakumenettelyjen tulee olla mahdollisimman yksinkertaiset, ennakoitavat ja selkeät. Myös valtionavustuspäätökset tulisi saada nopeasti ja valtionavustuksen käyttöaika tulee olla riittävän joustava. Monet alueelliset tarpeet vaativat nopeaa reagointia. Valtionavustusta tulisi kohdentaa alueille, joissa työelämän kohtaanto-ongelmat ovat suurimmat.

Työelämässä olevien osaamiskartoitusten, osaamisen tunnistamisen, tunnustamisen, opiskeluvalmiuksien arvioinnin sekä esim. työpajaharjoittelun tai työllistämisjakson aikainen opinnollistamisen tarve ovat koko ajan lisääntyneet. Näistä toimenpiteistä saatua tietoa tarvitaan koulutussuunnitelmien tekemiseen. Näiden aikuisten palvelujen laajentamiseen ei ole nykyisellään rahoitusmallia. Näitä oppilaitosten ennen opiskelijaksiotto-päätöstä annettaviin osaamispalveluihin tarvitaan ja kysytään tällä hetkellä paljon ja monet opiskelijat ohjautuvat muihin palveluihin.

Esitämme, että ammatillisen koulutuksen rahoituslainsäädäntöä kehitetään niin, että koulutuksen järjestäjät voivat rahoittaa työ- ja koulutusuran suunnitteluun liittyviä palveluita kuten uraohjausta, opinnollistamisen palveluja, osaamiskartoituksia, ammatillisiin tutkintoihin liittyvän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen palveluja valtionosuudella ja valtionavustuksella. Tämä sujuvoittaisi huomattavasti aikuisten koulutuspolulle ohjautumista, lyhentäisi koulutusten kestoa ja nopeuttaisi työllistymistä. Ennen koulutuksen aloittamista tapahtuva uraohjaus madaltaa kynnystä koulutukseen, eli osaamisen kasvattamiseen ja huomioi jo olemassa olevan osaamisen.

Osa nykyisistä koulutuksen järjestäjistä, kuten Tampereen kaupunki, eivät voisi hyödyntää palvelukeskuksen osaamispalveluja koskevaa hankintatoimintaa. Kaupungilla ei ole tarkoitukseen osakeyhtiötä (Kuntalaki (210/2015) 126 §). On tärkeää, että Tampereen kaupunki ja vastaavassa asemassa olevat koulutuksenjärjestäjät voisivat hakea valtionavustusta nykyistä monipuolisempien osaamispalvelujen tuottamiseen, koska ne eivät voisi osallistua hankintatoimintaan. Jatkuvan oppimisen palvelukokonaisuuden tuottamisessa tarvitaan kaikkia koulutuksen järjestäjiä eri puolilla maatamme.

3. Yksityiskohtaisia huomioita ja muutosesityksiä hallituksen esitykseen

Hallituksen esitystä tulisi vielä tarkastella yksityiskohtaisesti siltä osin, mitä mahdollisia muutoksia se edellyttäisi esimerkiksi lakiin ammatillisesta koulutuksesta ja tulisiko palvelukeskusta koskevassa laissa säätää erikseen koulutuksen järjestäjästä ja koulutustoimijasta, joka ei olisi ammatillisen koulutuksen lain mukainen koulutuksen järjestäjä.

13 § Opiskelijavalinnan toteuttaminen ja opiskelijaksi ottamisesta päättäminen muussa kuin säännellyssä koulutuksessa

Ehdotetun säännöksen mukaan muussa koulutuksessa opiskelijaksi ottamisesta päättäisi palvelukeskus siitä riippumatta, toimiiko koulutuksen järjestäjänä julkisen valvonnan alainen koulutuksen järjestäjä, julkisen valvonnan alaisen koulutustoimijan tytäryhtiö tai muu palveluntuottaja.

Esityksestä ei käy selkeästi ilmi perusteluja sille, miksi opiskelijaksi ottaminen olisi kaikissa tapauksissa palvelukeskuksen tehtävä. On erittäin tärkeää, että koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijaksi ottamisesta nykyiseen tapaan ja nykyinen asiakaslähtöinen ja joustava päätöksenteko säilyy. Nykyisen haku- ja valintamenettelyn vahvuus on se, että hakija voidaan tarvittaessa kohdata haastattelemalla ja päätöksenteko tapahtuu lähellä hakeutujaa hyvinkin nopeasti. Henkilökohtaisia tietoja käsitellään tarkasti rajoitetusti. Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjä lähettäisi hakeutujaa / hakijaa koskevia henkilökohtaisia tietoja opiskelijaksiottamispäätöksen tekoa varten palvelukeskukseen käsiteltäväksi.

Täsmennystä vaatii myös se, olisiko enää kyse koulutuslainsäädännön mukaisesta koulutuksen järjestäjän opiskelijasta, mikäli opiskelijan ottamispäätöksen ja samoin päätöksen opiskeluoikeuden päättämisestä tekisi palvelukeskus. Vähintäänkin esitys edellyttäisi muutoksia myös lakiin ammatillisesta koulutuksesta, jotta palvelukeskuksen ottamat opiskelijat voisivat olla koulutuksen järjestäjän opiskelijoita

Esityksen mukaan säännellyssä koulutuksessa opiskelijaksi ottaminen tapahtuisi samaan tapaan kuin muidenkin ao. koulutusmuodon opiskelijoiden osalta. Kuitenkin tämän lisäksi edellytyksenä olisi kyseisen koulutusmuodon yleisten opiskelijaksi ottamisen edellytysten lisäksi, että henkilöllä olisi kyseisen koulutuksen osaamistarve ja riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen. Epäselväksi jää, miten nämä lisäedellytykset ovat tapauskohtaisesti riittävän tarkasti todennettavissa, joten tulisi harkita onko mahdollista poistaa nämä valintaa rajoittavat lisäedellytykset.

14 § Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet muussa kuin säännellyssä koulutuksessa

Säädösesityksestä eikä perusteluista käy ilmi mitä 14 §:ssä todettava koulutussuunnitelma sisältää ja mikä taho sen laatii, vaikka koulutussuunnitelmaan perustuisi opiskelijan oikeus saada opetusta tietyn ajan ja toisaalta siihen perustaen palvelukeskus voisi päättää opiskelijan osallistumisoikeuden koulutukseen. Koulutussuunnitelmasta tulisikin säätää yksityiskohtaisesti.

4. Pirkanmaa jatkuvan oppimisen kokeilualueeksi

Pirkanmaan kattavan työllisyyden kuntakokeilun valmistelun aikana on jo suunniteltu palveluprosesseja yli organisaatiorajojen ja yli hallinnon rajojen. Yhteistyötä koulutusasteiden välillä on myös kehitetty. Alueen organisaatiot ovat palkanneet henkilöstöä jatkuvan oppimisen ekosysteemin ja palvelujen kehittämiseen. Pirkanmaa olisi halukas toimimaan jatkuvan oppimisen kokeilualueena. Jatkuvan oppimisen palvelut voisivat tukea alueemme kehittämisprosesseja.